

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Tárgy: Fényképhez kapcsolódó szerzői jogok

Ügyszám: SZJSZT-32/2022.

I. A megkereső által feltett kérdések

- 1. Kérem nyilatkozzon, hogy az eljárás tárgyát képező fényképfelvételek esetén, a rendelkezésre álló adatok alapján kit illetnek meg a szerzői személyhez fűződő és vagyoni jogok?*
- 2. Kérem nyilatkozzon, hogy a fényképfelvételeknek a Weboldal 1 internetes hírportálon történő nyilvánosságra hozatala kinek a képeken fennálló szerzői jogát sértette?*
- 3. Kérem nyilatkozzon, hogy az eljárás tárgyát képező fényképfelvételek nyereségorientált sajtóorgánum általi felhasználása esetén a szerzőt milyen gyakorlat alapján meghatározható díjszabás illeti meg.*
- 4. Amennyiben a fényképfelvételek készítője a képeket egy partnere számára átadta, majd ez a partner ezt a felvételt továbbértékesítette egy harmadik félnek, a felek közül pontosan kiket és milyen jogok illetnek meg, illetve kikkel szemben milyen jogsértések valósultak meg.*
- 5. Amennyiben az eljárás tárgyát képező fényképet az annak felhasználási jogával rendelkező (jogi) személy a különféle közösségi felületen közzétette, majd onnan történő letöltéssel ezt a képet más illetéktelenül felhasználja, abban az esetben a fényképek vonatkozásában kiket illetnek meg a szerzői jogok?*
- 6. A szakértő egyéb észrevételei*

II. Az eljáró tanács szakértői véleménye:

1. Jogszabályi háttér

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást”, az eljáró tanács a Megkereső megkeresése és a rendelkezésre bocsátott iratainak áttekintése alapján hozta meg a jelen szakvéleményét.

1.2. A szerzői mű, a fotóművészeti alkotás

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Sztj.) 1. § (1) és (3) bekezdései alapján szerzői mű minden olyan, az irodalom, a tudomány és a művészet területére eső alkotás, amely rendelkezik a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni és eredeti kifejezésmóddal.

A kifejezésmód egyénisége kapcsán az SzJSzT több szakvéleménye is követi azt az egységes szakértői álláspontot, hogy a szerzői művé váláshoz „elegendő az, hogy a műben az egyéni jelleg valamilyen minimuma megnyilvánuljon, azaz ne legyen teljesen meghatározva a körülmények vagy az alkalmazott eszközök által; legyen legalább minimális tere a különböző megoldások

közötti emberi választásnak.”¹ A művé váláshoz szükséges egyéni kifejezőmód tehát a szerző azon szellemi képességén múlik, hogy az adott tartalmat milyen gondolati struktúrába foglaltan közli, a saját egyéniségének jellemzői, sajátosságai megmutatkoznak-e az adott művön. Az eredetiség feltétele pedig végsősorban annak a követelménynek való megfelelés, hogy az adott alkotás ne legyen egy már létező mű szolgai másolata.

Az Szt. 1. § (2) bekezdése példálózó felsorolásban rögzíti a leggyakrabban előforduló műtípusokat, melyek közül az i) pont tartalmazza a fotóművészeti alkotást. A fotóművészeti alkotás tekintetében pedig az egyéni és eredeti jelleg megnyilvánulhat „a témaválasztás gondolatiságában; a fotós által elkapott pillanat sajátosságában (jellegzetes mozdulat, gesztus, történés); a felvételhez választott beállításban, a téma nézőpontjának, a képkivágásnak az egyediségében; a kompozícióhoz alkotó módon használt technikai megoldásokban,”² sőt az exponálással nem minden esetben ér véget a mű alkotásának folyamata, a pozitív kép utómunkálatai során is keletkezhet egyéni és eredeti jellegű szerzői kifejezőmód.

Ahogy az SzJSzT 35/2006. számú szakvéleményén alapuló döntés is megerősíti a „fényképek esetén is elegendő, hogy a produktumban az egyéni jelleg valamely minimuma megnyilvánuljon, tehát hogy az ne legyen teljesen meghatározva a körülmények vagy az alkalmazott eszközök által, legyen legalább minimális tere a különböző megoldások közötti emberi választásnak, továbbá, hogy ne egy meglévő alkotásnak szolgai másolásáról legyen szó.”³

1.3. A szerzőség, a szerzői jogok és a felhasználási szerződés sajátosságai

Az Szt. 4. § (1) bekezdése alapján szerző az, aki a művet megalkotta, tehát az a természetes személy, akinek az egyéni, eredeti személyiségjegyeit, kifejezőmódját hordozza magán a mű.

Amennyiben egy alkotás szerzői műnek minősül, azon a létrehozatala során *ex lege* keletkeznek a szerzőt megillető szerzői – személyhez fűződő és vagyoni – jogok.⁴

Főszabályként a szerzői jogok – a vagyoni jogok esetében néhány kivételtől eltekintve – nem ruházhatók át, másként sem szállhatnak át és azokról lemondani sem lehet. Azok az esetek, amik a fotók tekintetében lehetővé teszik a jogátszállást, illetve jogátruházást élők között, a munkaviszonyban alkotott művek, filmalkotások részét képező egyéb művek, a reklámcélra készült művek. Ezek esetében a szerzők vagyoni jogaival a munkáltató, a filmelőállító, illetve a reklám megrendelője rendelkezik. Az Szt. tehát a személyhez fűződő jogok tekintetében élők között forgalomképtelenséget, a vagyoni jogok tekintetében pedig korlátozott forgalomképességet határoz meg, melynek esetei a jogszabály által előírtak, kógensek.

Gazdasági társaság a vagyoni jogot megszerezheti „a szerzővel megkötött megfelelő, harmadik személynek jogátengedést lehetővé tevő vagyoni jogátruházási szerződéssel, amelyre a felhasználási szerződés szabályait kell alkalmazni, vagy a harmadik személynek átengedhető vagyoni jog apportálása útján. Ez csak azokban az esetekben lehetséges, ha az adott műre nézve a vagyoni jogok átruházhatók, de a fénykép esetében nem lehet a vagyoni jogokat átruházni, csak felhasználási jog adható rájuk vonatkozóan.

Teljes vagyoni jogot szerezhet a gazdasági társaság úgy is, ha a szerző egyben olyan

¹ SZJSZT-18/2004., 24/2004.; 19/2005.

² Gyertyánfy Péter (szerk.): Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2020. 596.

³ Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.479/2008/6.

⁴ Szt. 9. § (1) bek.

munkavállalója is saját gazdasági társaságának, akinek a munkaköri kötelessége szolgálati művek megalkotása.”⁵

A szerző vagyoni joga magába foglalja a saját mű vagy műrészlet felhasználását, a műfelhasználás megtiltását, illetve a felhasználás engedélyezését a felhasználó számára felhasználási szerződésben, főszabály szerint visszterhesen, tehát jogdíjfizetés fejében. A jogdíj mértékének a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia, ha a felek között nincs ettől eltérő megállapodás.⁶

A műpéldány, vagy annak másolatának birtokba adása azonban nem keletkeztet felhasználási jogot, az csak létező és érvényes szerződés alapján keletkezhetsz. Ezen az sem változtat, ha a műpéldány vagy másolat átvevője fizet az átvett műpéldányért vagy másolatért.

Felhasználási szerződés – kevés kivétellel – írásban köthető érvényesen az Szjt. 45. § (1) bekezdése szerint. Ugyanezen paragrafus (2) bekezdés a) és b) pontja szerint azonban nem kötelező a felhasználási engedélyt írásba foglalni sajtótermékben, napilapban vagy folyóiratban történő közzétételre kötött, illetve nem kizárólagos, ingyenes, az Szjt. 26. § (8) bekezdés második mondatában meghatározott felhasználási jogot – tehát lehívásra hozzáférhetővé tételt – engedő szerződés esetében.

A szerződésre azonban itt is vonatkoznak a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvénynek (Ptk.) a szerződés létrejöttére vonatkozó általános szabályai, miszerint a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges és a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges.⁷ Emellett a szerződés tartalmává válik minden szokás, amelynek alkalmazásában a felek korábbi üzleti kapcsolatukban megegyeztek, és minden gyakorlat, amelyet egymás között kialakítottak. A szerződés tartalmává válik továbbá minden, az adott üzletágban a hasonló jellegű szerződés alanyai által széles körben ismert és rendszeresen alkalmazott szokás is.⁸

1.4. Az ügy körébe tartozó szabad felhasználási esetkörök

Főszabály szerint tehát a szerzői művekhez kapcsolódó egyes személyhez fűződő (névjog) és felhasználási jogokról a felhasználó és a jogosult között létrejött – főleg – írásbeli szerződésben kell rendelkeznie a feleknek. Azonban vannak olyan kivételek és korlátozások a szerzői jogban, amik könnyítének ezen a szigorú rendszeren, ezeket nevezzük szabad felhasználásoknak.

Az Szjt. 33. §-a szerint a szabad felhasználás körében a felhasználás díjtalan, és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges. Csak a nyilvánosságra hozott művek használhatók fel szabadon e törvény rendelkezéseinek megfelelően. A felhasználás a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések alapján is csak annyiban megengedett, illetve díjtalan, amennyiben nem sérelmes a mű rendes felhasználására és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit, továbbá amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra.

A megkeresésben foglalt tényállás kapcsán az Szjt. 36. § (2) bekezdésébe, illetve a 37. §-ba foglalt szabad felhasználási esetekről kell szót ejteni.

---

⁵ Gyertyánfy i. m. (2. l.) 430.

⁶ Szjt. 16. § (1),(4) bek.

⁷ Ptk. 6:63. § (2) bek.

⁸ Ptk. 6:63. § (5) bek.

Az Sztj. 36. § (2) bekezdése alapján ugyanis a napi eseményekhez kapcsolódó, időszerű gazdasági vagy politikai témákról megjelentetett cikkek vagy e témákról sugárzott művek a sajtóban szabadon többszörözhetők, nyilvánosságához közvetíthetők - ideértve a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételt [26. § (8) bek.] is -, feltéve, hogy a szerző nem tett az ilyen felhasználást megtiltó nyilatkozatot. Ilyen felhasználás esetén a forrást - a szerző nevével együtt - fel kell tüntetni.

Az Sztj. 37. §-a alapján pedig az egyes művek az időszerű, napi eseményekről való tájékoztatás céljára - a cél által indokolt terjedelemben - szabadon felhasználhatók. Ilyen felhasználás esetén a forrást - a szerző nevével együtt - fel kell tüntetni, hacsak ez lehetetlennek nem bizonyul.

2. Az eljáró tanács válaszai

2.1. Kérem nyilatkozzon, hogy az eljárás tárgyát képező fényképfelvételek esetén, a rendelkezésre álló adatok alapján kit illetnek meg a szerzői személyhez fűződő és vagyoni jogok?

Ahogy az 1.2. pontban kifejtésre került, a szerzői jog mindig elsősorban azt a természetes személyt illeti meg, aki a művet megalkotta, és akinek az egyéni és eredeti kifejezésmódja az alkotáson megjelenik. A személyhez fűződő jogok nem forgalomképesek, így azok nem átruházhatók és nem is szállhatnak át. A szóban forgó fénykép tekintetében így a személyhez fűződő jogok jogosultja Szerző.

A személyhez fűződő jogok közül jelen esetben a nyilvánosságra hozatal jogát, valamint a névfeltüntetéshez való jogot érdemes megvizsgálni. A nyilvánosságra hozatal a szerző legerősebb morális joga, hiszen a saját hatáskörben történő nyilvánosságra hozás vagy másnak erre engedély adása nélkül a mű minden további felhasználása jogsértő. Ha a szerző nem saját maga hozza nyilvánosságra az alkotását, hanem a felhasználónak engedélyezi azt, ennek az aktusnak kiemelt jelentősége van. Hiszen ebben az esetben nemcsak a felhasználás vagyoni jogi elemeiről kell megállapodniuk, hanem a feleknek tisztázniuk kell azt is, hogy a szerző milyen feltételekkel szeretné a közönség elé tárni a művét, például a névfeltüntetéshez való jogát hogyan szeretné gyakorolni.

A névfeltüntetéshez való jog ugyanis lehetőséget ad a szerzőnek nemcsak arra, hogy a műfelhasználások során nevének feltüntetését kérje, de arra is, hogy a nevének titokban maradását, illetve felvett (művész) nevének feltüntetését kérje.⁹ Az első nyilvánosságra hozatal e tekintetben pedig mértékadó a további felhasználások tekintetében is, hiszen a szerzői jog lehetővé tesz innentől fogva olyan műfelhasználásokat, melyeket a szerző képviselőjében más – leggyakrabban közös jogkezelő szervezet – fog engedélyezni, vagy engedélyezést nem igénylő szabad felhasználásokat.

A rendelkezésre álló nyomozati anyag azonban nem nyújt alapot e jogok gyakorlásának lényeges elemeihez, egyrészt mert hiányzik a szerző, a szerző tulajdonában és ügyvezetése alatt álló Kft., valamint a K. T., illetve a Zrt. 1 közötti, felhasználási jogokra és a konkrét műfelhasználásra vonatkozó megállapodás, vagy annak lényeges elemeinek nyomozati anyagban való rögzítése (akár a megjelenések megosztása).

Ami a fénykép felhasználási jogát illeti, az eljáró tanács e kérdésben sem tud megalapozottan nyilatkozni, hiszen ahogy szintén az 1.2. pontban kifejtette, a szerzői vagyoni jogok korlátozottan forgalomképesek az ügy háttérében húzódó kötelmi jogviszonyokkal kapcsolatban az eljáró tanács számára releváns és konkrét információ nem állt rendelkezésre. A nyomozati anyag ugyanis nem tartalmaz sem felhasználási szerződést, sem munkaszerződést, sem apportálást

---

⁹ Sztj. 12. § (3) bek.

bizonyító okiratot, mely világossá tenné, hogy a szerző a művére vonatkozó felhasználási jogát átruházta-e vagy a törvény erejénél fogva az átszállt-e a Kft.-re. Ahogy az is ismeretlen az eljáró tanács számára, hogy K. T. számára milyen feltételekkel tette lehetővé a műfelhasználást és továbbengedélyezést a szerzői jogosult.

A nyomozati anyagból mindezekről függetlenül azonban megállapítható, hogy a szerző fényképeit nyilvánosságához közvetítő Weboldal 1 internetes sajtótermék kiadója és a honlapok üzemeltetője, a Zrt. 2 felhasználási szerződés, illetve engedélykérés nélkül, valamint a szerző személyhez fűződő jogaival kapcsolatos szándékáról való meggyőződés nélkül közölte az eljárás tárgyát képező fényképet. Ez azonban nem feltétlenül jelenti azt, hogy a felhasználó jogszerűtlenül járt volna el.

Amennyiben a felhasználás valamelyik releváns szabad felhasználási tényállás alá esik (Szjt. 36. § (2) bek., illetve a 37. §), és az átvétel alapjául szolgáló aktuális napi hírben, cikkben a fénykép szerzőjének neve nem került feltüntetésre, úgy az átvevő sajtóorgánumnak a felhasználáshoz engedélyt kérnie nem kell, a névfeltüntetés kapcsán pedig az általános gyakorlat alapján feltételezheti azt, hogy a szerző nem kérte nevének feltüntetését.

2.2. Kérem nyilatkozzon, hogy a fényképfelvételeknek a Weboldal 1 internetes hírportálon történő nyilvánosságra hozatala kinek a képeken fennálló szerzői jogát sértette?

A rendelkezésre álló adatok alapján a 2.1. pontban ismertetett okok miatt az eljáró tanács nem tud a kérdésre teljeskörűen megalapozott választ adni sem a szerzői jogok, sem a jogosulatlan felhasználással kapcsolatban.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a szerző személye azonosítható Szerző személyében, aki a nyomozati anyag szerint a személyhez fűződő jogai közül a névfeltüntetéshez való jogával kifejezetten élni kívánt, ami mind az engedélyköteles [Szjt. 26. § (8) bek.] felhasználások, mind az esetleges szabad [Szjt. 36. § (2) bek.; 37. §] esetében fennáll, és a mindenkor felhasználó kötelezettsége e tekintetben a szerző megkeresése.

Lényeges elem azonban ebben ügyben, hogy a nyomozati anyag szerint a Zrt. 1 igazolta, hogy „a fénykép a 2019. évben megrendezésre került Fesztiválhoz kapcsolódóan készült, így a kép marketing célból több internetes felületen, így egy közösségi oldalon is megjelentetésre került”, valamint, hogy már e felhasználóval sem jött létre a szerzői jogokra vonatkozó szóbeli szerződés sem. Tehát a szóban forgó fotót a Zrt. 1 már úgy többszörözte és közvetítette a nyilvánossághoz cikkekben, reklámanyagokban, hírekben, hogy valószínűsíthetően – hiszen a szerző személyéről nem is tudott, csak K. T. – a Szerző nevét nem tüntette fel, illetve a felhasználás feltételeiben senkivel sem állapodott meg. Az esetlegesen e megjelenésekre alapozott felhasználások tekintetében a szerző nevének feltüntetése kapcsán, illetve a szabad felhasználás releváns esetei tekintetében lényeges körülmények maradnak az eljáró tanács előtt ismeretlenek.

A fénykép felhasználási jogainak jogosultja tekintetében az ügy háttérében húzódó kötetlen jogviszonyok ismeretlensége, és az egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tartalmazó nyomozati anyag okán az eljáró tanács nem tud nyilatkozni.

2.3. Kérem nyilatkozzon, hogy az eljárás tárgyát képező fényképfelvételek nyereségorientált sajtóorgánum általi felhasználása esetén a szerzőt milyen gyakorlat alapján meghatározható díjszabás illeti meg.

Az Szjt. 16. § (4) bekezdése szerint a jogdíj mértéke a felhasználással elért bevétel arányos része lehet, amely elsődlegesen a felek közötti szerződésen alapul, ennek hiányában pedig a bíróság jogosult a jogdíj mértékének megállapítására. „A kár, vagyoni hátrány mértékének megállapítása

esetenként csak közelítően lehetséges, hiszen – a közös jogkezelés kivételével – nincsenek közzétett díjszabások és a jogdíj gyakorlat nem egységes.”¹⁰

2.4. Amennyiben a fényképfelvételek készítője a képeket egy partnere számára átadta, majd ez a partner ezt a felvételt továbbértékesítette egy harmadik félnek, a felek közül pontosan kiket és milyen jogok illetnek meg, illetve kikkel szemben milyen jogsértések valósultak meg.

Az eljáró tanács a nyomozati anyagból a következő szerzői jogi jogviszonyrendszert látja felvázolhatónak. A fénykép szerzője Szerző, akitől K. T., a Zrt. 1 megbízottja egy nem kizárólagos, harmadik személyekre továbbengedélyezhető – feltételezhetően többszörözésre és nyilvánossághoz közvetítésre vonatkozó - felhasználási engedélyt (jogot) kaphatott egy (írásbeli) keretszerződésben, ami az eljáró testület számára nem áll rendelkezésre. E körben K. T. továbbengedélyezte média- és hirdetési felületeken való felhasználási célra a Zrt. 1-nek Szerző fényképét, melyek számos online felületen – hírportálokon, hirdetési felületeken, saját és egyéb weboldalakon és social media felületeiken – többszörözésre és nyilvánossághoz közvetítésre került (mint marketing- és reklámeszköz). A szerződés szintén nem áll rendelkezésre.

Azonban K. T. tanúvallomásában azt nyilatkozta, hogy a fotó vagyoni jogai őt, személyhez fűződő jogai pedig Szerzőt illetik meg. (Fényképek esetében a vagyoni jogok átruházhatatlansága alapján a vagyoni jogok csak azt illethetik meg, akit a személyhez fűződő jogok is.) Szerző azt nyilatkozta, hogy engedélyt adott a fényképek felhasználására K. T.-nek és a Zrt. 1-nek. A Zrt. 1 írásbeli nyilatkozata szerint azonban ők K. T.-vel voltak kizárólag szóbeli vállalkozási szerződéses viszonyban, a szerződésük pedig nem érintette a K. T. által átadott fényképek szerzői jogait. (Tehát a szerző névfeltüntetése sem történt meg valószínűsíthetően a Zrt. 1 felhasználásaiban, illetve a felhasználásért a szerző kifejezetten jogdíjat sem kapott egyik szereplőtől sem.)

A nyomozati anyag és a tanúvallomások tartalma az eljáró testület szerint ellentmondásos, a konkrét szerződések, illetve a szerző által jogszerűnek tartott felhasználások képi bizonyítékai nem alkotják a nyomozati anyag részét, így konkrét megállapításokat a tanács nem tud tenni.

2. 5. Amennyiben az eljárás tárgyát képező fényképet az annak felhasználási jogával rendelkező (jogi) személy a különféle közösségi felületen közzétette, majd onnan történő letöltéssel ezt a képet más illetéktelenül felhasználja, abban az esetben a fényképek vonatkozásában kiket illetnek meg a szerzői jogok?

A korábbiakban kifejtettek alapján az eljáró tanács e kérdésre sem tud egyértelmű választ adni.

A személyhez fűződő jogok az eredeti szerzőt, Szerzőt illetik meg.

A felhasználási jogok tekintetében a nyomozati anyag alapján nem lehet egyértelműen a jogosultat megállapítani.

A nem vitatottan jogszerű felhasználásokra vonatkozó konkrét bizonyítékok nélkül az eljáró tanács pedig nem tud abban állást foglalni, hogy a Zrt. 2 felhasználása az engedélyköteles nyilvánossághoz közvetítés [Szt. 26. § (8) bek.], vagy a szabad felhasználás esetkörébe [Szt. 36. § (2) bek.; 37. §] alá tartozik.

2. 6. A szakértő egyéb észrevételei

Az eljáró tanácsnak nincs egyéb észrevétele.

---

¹⁰ Gyertyánfy i. m. (2. l.) 846.

2023. március 30.

.....
Dr. Berki Ádám
a tanács elnöke sk.

.....
Dr. Lehóczki Zsófia
a tanács előadó tagja sk.

.....
Hamarits Zsolt
a tanács szavazó tagja sk.